

Paradijsbloemen

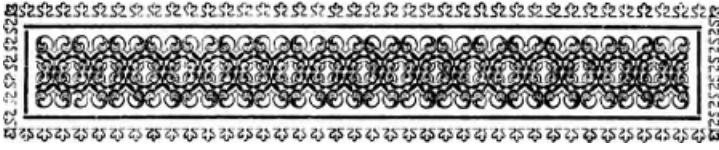
A.H.M. Ruyten

bron

A.H.M. Ruyten, *Paradijsbloemen*. N. Alberts, Kerkrade 1897

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/ruyt030para01_01/colofon.php

© 2017 dbnl

Meester en Leerling.

De zon dook vlammend in de zee,
 De maan klimt aan den trans
 - Een onyx in saffier gevat -
 En overziet de Heuvenstad
 Met heimelijken glans.

En boven Rome smelt het lied
 Der zege in dof gegons:
 Er was een bode weergekeerd:
 'Uw Caesar, burgers, triomfeert!
 De zege in 't Oost is ons!'

Doch hij die buiten Rome zwerft
 Op de eenzaam lange baan,
 Hij schijnt vermoeid, doch is niet moê;
 Hij schijnt te twijflen, wat of hoe:
 Terug of voort te gaan?

Soms hangt zijn blik zoo heimweevol
 Aan de Oude-Stad, en is 't
 Als kon haar beeld zoo fier en schoon,
 Als kon dat Rome, een wereldtroon,
 Niet uit zijn geest gewischt.

Dan is 't, als woog hem op de ziel
 Een ongewone last;
 Dan keert hij, staat, keert weêr, en gaat;
 En immer is het bleek gelaat
 Van tranen overplast.

‘De Mamertijnsche kerker was
 Vóór kort mijn woning nog...’
 Zoo spreekt de Apostel in zich zelf;
 ‘Ik zuchtte en leed in 't grafgewelf;
 Nu ben ik vrij - en toch!...’ -

‘Waar leidt de weg, o Petrus, heen?’
 Zoo klonk een droeve stem:
 ‘Verlaat gij dezen heil'gen grond?’ -
 De Apostel schrok terug... Daar stond
 De Meester zelf vóór hem.

Daar zag hij Jesus, met zijn Kruis
 Beladen, vóór zich staan;
 En met een blik, die de eigne was
 Als eens in 't hof van Caïphas,
 Zag Hij den leerling aan.

En Petrus: 'O mijn Heiland! wat,
Wat voert U in dit oord?' -
- 'Naar Rome voert mijn lijdensbaan,
Om weêr den kruisdood te ondergaan,'
Was 't zachte wederwoord.

'Dat nooit!' riep nu de Apostel uit:
'Geef mij uw kruis, o Heer!'
Doch zie! verdwenen was zijn God...
Maar Petrus kende 't hoog gebod
En trok naar Rome weêr.

Daar wachtte ook hem de dood aan 't kruis... -
Wat is de leerling groot!
Hij weet het, dat de knecht gewis
Niet beter dan de Meester is,
En sterft Zijn marteldood.

De staf van St. Petrus.

In wazig roode lucht verdween
 De moede dagvorstin, doch scheen
 Een wijl met paarschen gloed nog op
 Het groen van gindschen heuveltop;
 En toen viel de avond.

De scheemring hulde in neevlig grauw
 De heuvelkling en de landouw;
 Het vooglenkoor zocht rust en zweeg;
 En over 't bloeiend landschap zeeg
 Een doodsche stilte.

Twee mannen slechts, wier lang gewaad
 Hun rang en waardigheid verraadt,
 Staan leunend op hun pelgrimsstaf
 Als wachters bij een dierbaar graf,
 En weenen bitter.

Met vrome siddding heeft hun hand
 Een houten kruis op 't graf geplant,

En, zinnebeeld van hun geloof,
Een eiketak met groenend loof
Erom geslingerd.

In 't vochtig oog lag heel hun ziel;
En lang nog, nadat de avond viel,
Verwijlden zij bij 't eenzaam graf...
Dan braken zij het zwijgen af
En baden luide,

Doch met een trilling in de stem:
'Heer, 't eeuwig Licht verschijne hem!
Dat ook aan ons Uw Wil geschied!' -
Toen trok het tweetal voort, en liet
M a t e r n u s achter.

Maternus, ach, het wonderkind!*)
Hoe hadden beiden hem bemind
Van de ure, dat uit de Eeuw'ge Stad
De Paus hen uitgezonden had,
Hen drie te zamen!

Germanje was 't bekeeringsveld,
Hun door d' Apostelprins gesteld;
En moedig trokken zij er heen,
Niet denkend, dat reeds hunner een
Op weg zou sterven.

*) *Maternus was een leerling van den H. Petrus. Volgens eene vrome overlevering zou hij de ten leven opgewekte zoon der weduwe van Naïm zijn.*

Nu hadden zij met eigen hand
Op 't versche graf het kruis geplant,
E u c h a r i u s en zijn gezel
V a l e r i u s , en 't laatst vaarwel
Hem toegebeden.

‘Naar Rome heen! naar Rome weêr!’
Sprak peinzend de oudste; en naamloos teêr
Hing beider blik nog even aan
Het graf en 't kruis; toen ging hun baan
Terug naar Rome.

Terug naar Rome! Welk een tocht!
Hoe smachtte 't bloedend harte, en zocht
De grage blik aan de overzij
Der kimme telken dage of hij
Het doel niet speurde.

Dan, eindelijk, doemden in het licht
Der morgenzon voor hun gezicht
De heuven op dor Keizerstad,
Sinds Petrus ze betreden had
De Stad der Pausen.

Het weêrzien gaf hun nieuwen moed
En vleuglen aan den tragen voet... -
Daar knielden zij ten tweeden keer
Eerbiedig aan de voeten neêr
Des heil'gen Petrus.

En als de Paus den dood vernam
 Van zijnen dierbren leerling, kwam
 Een traan hem in het manlijk oog;
 Hij sloeg de blikken naar omhoog
 En bad in stilte.

Toen sprak hij: 'Mannen-broeders, keert
 Naar 't land terug dat u begeert!
 Ik geef u mijnen herdersstaf;
 Gaat, legt hem op Maternus' graf!
 En - bid en waakt steeds!' -

Allengskens deisde 't zwoele Zuid...
 Wat vloog de hoop den voet vooruit!
 Zij werden nimmer reizens moê;
 Zelfs lachte 't ruwe Noord hun toe;
 Want, o! zij hoopten.

En dagen, weken vlogen heen,
 Schoon hun de weg ook eindloos scheen;
 Maar ook hun vreugd was eindloos groot,
 Toen 't dal zich voor hun oog ontsloot,
 Het doel der reize,

En 't kruis nog op de grafterp stak
 Met d' ongeschonden eiketak!...
 Zij legden Petrus' herdersstaf
 Naar 't hoog bevel op 't koude graf,
 En knielden neder.

Daar straalde van de groeve een licht
 Als hemelglans hun in 't gezicht!
 Daar trilde de aard, daar spleet de grond,
 En vóór hun bijstere oogen stond
 Maternus levend.

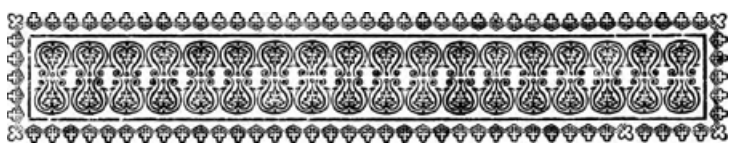
Een kreet van vreugde, een dankgebed!
 Toen trok Maternus weder met
 Zijn twee gezellen voort.
 Germanje ontving door hen het woord
 Van 't Evangelie. -

* * *

Die 't hooge Limburg aan de Lahn
 Op zijne reis heeft aangedaan,
 En 't heil'ge Kelen heeft bezocht,
 Die bracht van zijnen pelgrimstocht
 De sage mede.

Hij heeft Sint Petrus' staf gezien
 En hem zijn hulde mogen biên,
 Twee helften thans. En de eene stad
 Als de andre houdt den kostbren schat
 Zeer hoog in eere.

Een Tooneelvoorstelling te Rome a.d. 286.

Reeds lang te voren was 't gerucht
 Door heel de stad verspreid:
 - De vreugde in Rome steeg ten top -
 'G e n e s i u s treedt weder op,
 En - met een nieuwigheid!'

Genesisius! Nooit liet zijn spel
 De menigte onvoldaan;
 De Keizer en het volk om strijd
 Verlangden naar den schouwburg-tijd
 Om 't kluchtspel ga te slaan.

't Begon. De voorhang rees omhoog...
 Daar stond een lijdensbaar,
 Waarop een stervenszieke lag;
 En om hem heen stond vol ontzag
 Zijn trouwe vriendschaar.

De kranke beurde 't matte hoofd
 En zuchtte, en sprak aldus:

‘Mijn vrienden... 'k voel het, 't leven wijkt...
 Eén dienst nog vóórdat hij bezwijkt
 Vraagt u Genesisus...’ -

‘Spreek, dierbre vriend!’ zoo troostte de een;
 Een ander: ‘Wat 's uw wil?’
 Een derde: ‘Zeg uw wensch aan mij!’
 Een vierde: ‘Ik breng u de artsenij,
 Die uwe pijnen still.’ -

‘Mijn vrienden! neen... Een Christen... ach!
 Die bij mij nederkniel'
 En mij met heilig water doop!'...
 Mijn vrienden, dat 's mijn laatste hoop
 Voor 't lichaam en de ziel...’ -

Nu trad een tweetal spelers op
 Met zwaren tred en stem:
 ‘Geloof ge in Christus onzen Heer?’
 Dus vroegen zij en knielden neêr
 Ter wederzij van hem.

‘k Geloof en vraag den doop’, sprak hij
 Op huichelenden toon;
 ‘Die oopne mij het paradijs!’
 Toen doopten zij naar christen wijs
 Den knecht der valsche goôn.

Op 't oogeblik scheen hij gezond...
 Dan... onder luid gejoel

Kwam plotsling de Romeinsche wacht,
 Die hem gevangen nam en bracht
 Vóór 's Keizers rechterstoel... -

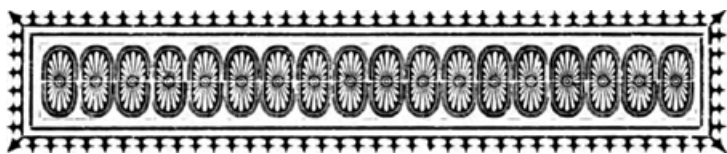
Een schaterlach ging op uit 't volk
 Met daavrend handgeklap.
 De rol was meesterlijk gespeeld:
 Hoe trouw was alles afgebeeld,
 En doop èn martlaarschap!

Doch wie er niet meer lachte, was
 De held Genesisus.
 Hij had de Christenen bespot -
 Nu was hij dienaar van hun God...
 En hij beleed 't aldus:

‘O Keizer en gij allen, hoort
 Wat ik u zeggen ga!
 Toen 't water vloei'de langs mijn hoofd,
 Toen heb 'k aan Christus ook geloofd
 En voelde ik zijn genâ!

Geloof, ook gij!...' Een kreet om bloed
 Steeg krijschend hemelwaarts;
 En weinig dagen slechts nadien
 Kon Rome een ander schouwspel zien:
 Den dood des martelaars.*)

*) *Onder Diocletianus, den kerkvervolger, was Genesisus een der beroemdste tooneelspelers te Rome. Ofschoon zijn ouders christenen waren, deed de haat tegen de christenen hem alles uitdenken, ook dit tooneelstuk, om hun godsdienst te bespotten. Onder de voorstelling trof hem Gods genade; hij geloofde, en stierf als martelaar den 25ⁿ Augustus 286.*

Meinrad.

Ter plaatse, waar E i n s i e d l e n nu
't Alomberoemde Godshuis u,
Die naar Maria henensnelt
Als vrome pelgrims, openstelt,
Daar lag, door 't woudeboomte omschut,
Voorheen een schaamle kluizenaarshut.

Een klein kapelke lag erbij.
De kluizenaar in grove pij
Las daaglijks er de heil'ge Mis
In de eenzaamheid der wildernis,
En was gelukkig en tevreên
In de eenzaamheid zoo gansch alleen.

Toch had hij groot ook kunnen zijn
Voor 't oog der wereld; maar dien schijn
Van aardsche grootheid zocht hij niet,
Dies hij de wereld ook verliet
En blij haar God ten offer bracht,
De man van adellijk geslacht.

Want aadlijk was hij en ook eël;
Van beide had hij ruim zijn deel.
De schamele eremietenkluis
Was aan het Duitse Vorstenhuis
(Dat was bekend door 't gansche land)
In oorsprong op het nauwst verwant.

Doch meer nog dan van M e i n r a d 's naam
Sprak van zijn heiligheid de faam;
En de bewoners van rondom
Vereerden als een heiligdom
De kluis, zoo eenzaam daar gebouwd
In 't dichte en onherbergzaam woud.

Wie tot hem kwam in de enge cel
Of in de Moedergodskapel
En hem er hoorde of ook maar zag,
Als hij er biddend nederlag,
Die sprak, en 't werd hem nooit betwist:
'Voorwaar, die man - een heilige is 't!' -

Zoo leefde Meinrad, vastte en bad...
Twee raven waren heel zijn schat.
En als hij moê gebeden was,
Dan zetten zij met zacht gekras
Zich neder op den tafeland
En pikten 't voedsel uit zijn hand.

Zoo leefde zes-en-twintig jaar
In boete de arme kluizenaar,
Toen op een morgen na de Mis
Een Engel hem verschenen is,
Die schitterde als een zon zoo schoon,
Droeg in de hand een martlaarskroon.

En de Engel sprak: 'Maak u gereed,
O Meinrad, in het bruiloftskleed!
De strijd is zwaar, het loon is groot;
Maar God is meester van den dood;
En wie den dood om Hem veracht,
Dien schenkt hij zijne hemelpracht.'

De Heilige begreep terstond
De boodschap uit des Engels mond,
En heeft, met de armen uitgestrekt,
Zich vóór het outer neêrgestrekt.
Op 't sterven was hij voorbereid,
Hij bad slechts om standvastigheid. -

Hoe werd de stilte dezer plek,
Waar 't Godslied slechts een echo wekk',
Door kreten van geweld en moord
Opeens zoo droeviglijk gestoord?
Wat spelt 't gekras der raven nu?
O heil'ge Meinrad, geldt het u?

Twee moordenaars, op buit belust,
Verstoren uwe vrome rust.
Hoor hun gevloek en hun getier!
Wat zoeken de onverlaten hier?
Die klui'z'naar, schoon van aadlijk bloed,
Bezit geen have, geld of goed.

‘Zoo dit uw woede en hebzucht stilt
- Ik weet, dat gij mij dooden wilt -
Hier ben ik!... Doet naar uw begeer;
Neemt mijne pij, ik heb niets meer,’
Dus sprak de klui'z'naar vrank en vrij,
En dan - koelt uwe woede aan mij!

‘Doch, als uw werk zal zijn gedaan,
Steekt, bid ik u, twee kaarsen aan:
Eén aan mijn voeten, één aan 't hoofd...
Ach, zoo gij mij dat slechts belooft!
En vliedt dan ijlings deze plaats,
Want vreeslijk is de straf des kwaads!...’

Zij geeselden den armen man
Als razernij slechts geeslen kan.
Hoe zwaar de pijn ook 't lichaam viel,
Toch juichte Meinrad in de ziel;
En 't martelbloed uit menig wond
Doorsijpelde den harden grond.

In 't eind lag daar het zielloos lijf;
De doodskoû maakte 't stram en stijf.
Maar plotsling woei door de open deur
Een hemelzoete balsemgeur.
De moordnaar riep: 'Hoe zal 't vergaan?
Wee ons! wat hebben wij gedaan!' -

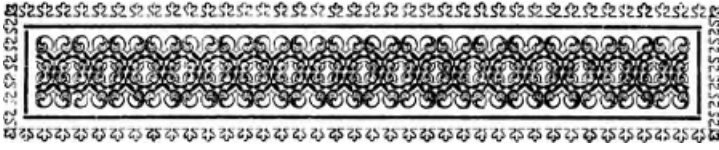
'Ontsteek de beide kaarsen dan',
Sprak de een, 'zooals de vrome man
Ons vóór zijn dood nog smeekte en bad!'
Doch eer hij uitgesproken had,
Daar brandde als hemellicht zoo klaar
Aan hoofd en voeten 't kaarsenpaar.

'Wee ons! wee ons!' zoo kreten zij;
'Weg, weg van hier! en vluchten wij!'
Maar ziet, daar vloog in de eigen stond
Een ravenpaar verwoed in 't rond
En om hen heen met naar gekras,
Alsof 't de geest des boozen was.

Zij vloten berg-af naar het dal;
De raven volgden overal.
Zij ijlden Wollzau in en uit,
En de bewoners riepen luid:
't Zijn Meinrad's raven, gaat en ziet!
Wat mag den Heil'ge zijn geschied?'

Zij vonden Meinrad's geurend lijk,
En treurden bitter, arm en rijk.
De moordnaars kregen hunne straf;
Men plantte een galg op beider graf.
Toen eerst verdween het ravenpaar.
Gewroken was de martelaar.

De Kracht des Geloofs.

De sterren straalden vrede omhoog,
 En vrede lag op de aard;
 Een zachte koelte ruischte slechts
 Door 't breede palmgeblaârt.

De golfslag van den Lycus-stroom
 In toonloos maatgeklots
 Sloeg schuimend in zijn woeste vaart
 Om bergarduin en rots.

Nieuw-Cesarea ligt in rust
 En als in eenzaamheid;
 Zijn valen sluier had de nacht
 Op stad en land gespreid.

Nieuw-Cesarea lag in rust -
 Alleen de bisschop niet,
 Gregorius, die te avond spâ
 Zijn bede-cel verliet.

Daar waar de stroom den voet des bergs
In zijne boeien hield,
Daar trok hij heen; daar lag hij lang
In boete en beê geknield.

Daar bad hij: 'Heer, zie gunstig op
Uw dienaar en zijn werk!
De heidnen zijn tot U bekeerd
Een smeeken om een kerk.

Geen ruimte biedt ons de enge stad,
En deze plaats alleen
Kan dienen tot een Huis voor U -
Zoo slechts de berg verdween...'

'O Gij, die door een enklen wenk
Ook bergen zelfs verzet!
Zeg Gij tot deze bergrots: wijk!
Verhoor, Heer, mijn gebed!'

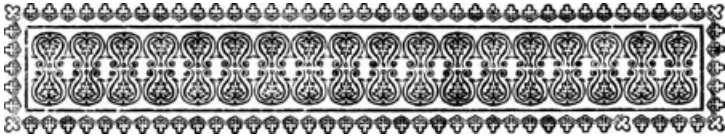
Gregorius keerde in de stad....
En toen de morgen scheen
Vond de eerste zonnestraal hem nog
Verzonken in gebeên.

De kruin van palmboom en olijf
Weërblonk in 't jonge licht.
De burgers trokken uit de poort
In drommen, breed en dicht.

De burgers trokken uit de poort
In d' eersten morgenstond;
Reeds had de faam het wonderwerk
Door gansch de stad verkond.

De berg, meer noordwaarts opgerukt,
Liet vóór de stad een perk.
De burgers prezen de Almacht Gods
En bouwden er hun kerk.

Broeder Bernardus.

Broeder Bernardus was broêr Capucijn,
 Eenvoudig en vroom, oud van dagen.
 Broeder Bernardus moest uit op termijn
 Om 't brood langs de huizen te vragen.

Broeder Bernardus droeg blijde dien last
 Om 't zondige vleesch te kastijden.
 Overal was hij een welkome gast,
 Die deelde in de vreugde en het lijden.

Bedelend trok hij door dorp en door stad,
 En biddend en bedelend immer;
 Waar ook de Broeder den drempel betrad,
 Daar klopte hij vruchteloos nimmer.

Ouden en jongen herkenden zijn groet:
 'Dat God u en de uwen beveilige!'
 Jubelend riepen zij hem tegemoet:
 'Daar is onze Broeder, de Heilige!'

Overal vond hij een vriendlijk onthaal,
Al trachtte hij de eere te ontwijken;
De arme gaf hem van zijn armelijk maal,
Hij deelde in 't maal ook der rijken.

Eens kwam er een moeder met tranen in 't oog
En tranen nog meer in het harte:
'Broeder Bernardus', zoo sprak zij en boog,
'Ik ben eene moeder van smarte...'

En aan haren boezem, in plooiën gehuld,
Hield snikkend ze een lijkje geborgen:
'Man Gods, de smart, die de ziel mij vervult,
Hier is zij, gij kent mijne zorgen.

Geef gij het leven terug aan mijn kind!
Ach! hoor naar mijn smeeken, o Broeder!
Wist ge hoe 't hart eener moeder bemint,
Gij hoorde de bede eener moeder...'

Broeder Bernardus nam zwijgend het wicht,
En koesterde 't lang in zijn armen,
De oogen vol glans naar den hemel gericht,
En smeekte den Heer om erbarmen.

Toen trad hij kerkwaarts, maar biddend altijd,
De vrome, de heilige Broeder;
Vóór het altaar, aan Sint Felix gewijd,
Daar knielde hij neêr met de moeder.

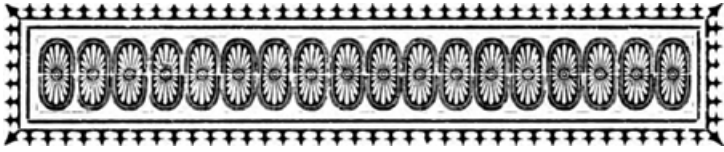
Vurig en innig en lang was 't gebed,
Dat sprak van zijn heilige lippen...
Eensklaps, daar voelt hij en hoort hij temet
Een zucht aan het lijkjen ontglippen.

't Wichtje herademt. Eén enkele klank
Ontsnapt aan de borst van den Broeder;
Jubelend roept hij: 'den Hemel zij dank!'
En legt het in de armen der moeder.

Toen ging hij verder, en bedelde en bad... -
Hoe 't wonder zijn naam ook verkondde,
Steeds trok hij verder, en bedelde en bad,
En spreidde zijn weldaân in 't ronde.*)

*) *De H. Kerk viert den feestdag van Broeder Bernardus den 11ⁿ September.*

De H. Itisberga.

Waar 't blonde water van de Lys
 Door 't groene dal zich spoedde
 En kronkelde om de heuvelkruin,
 Waarop als in een bloementuin
 Sint Aldemar, de vroede,

Het vrome stift van Sint Omaars
 In vroeger dagen grondde, -
 Zag van een andre heuvelkruin
 Een burchtslot, ook als in een tuin,
 Vele uren in het ronde.

Daar woonde de edele Pepijn,
 De groote vorst der Franken;
 Maar 't meest bekend was in de streek
 Zijn dochter, die een engel leek
 Voor de armen en de kranken.

Als de avond zijnen sluier wierp
 Op 't welig groen der dalen,

Verliet zij vaak eerst de arme stulp,
 Waar zij heur troost bracht en heur hulp,
 En zielepijs ging halen.

Soms was ze ook in de klui'z'naarshut
 Ondanks zichzelf gebleven;
 Dan baden ze, of vertelde haar
 V e n a n t i u s , de klui'zenaar,
 Van God en 't eeuwig leven.

* * *

Eentonig snorde 't spinnewiel
 Bij 't scheemrend lampgeflonker.
 De Koning met de Koningin
 En hunne dochters zaten in
 't Gezellig halve-donker.

'Mijn dochter', zoo begon Pepijn,
 Tot I t i s b e r g a sprekend:
 'Daar zond de vorst van Spanje-land
 Een bode.... mij om uwe hand,
 En om uw trouwe smeekend....'

Hij sprak, en zag niet hoe 't gelaat
 Van de prinses verbleekte;
 'Heer Vader', klonk het traag bescheid,
 'Ik leef zoo vrij in de eenzaamheid....
 Zoo 'k u om weigring smeekte?'...

En zij bekende niet, dat zij
 Aan God zich had gegeven.
 ‘Mijn kind!’ was 't antwoord van Pepijn,
 ‘Bedenk dat wij op aarde zijn
 Om iets te doen in 't leven.’

Der dochter echter was dien nacht
 Geen slaap of rust beschoren.
 Zij weende, en bad: ‘Ontferm U, Heer!
 Zie gunstig op uw dienstmaagd neêr!
 Laat me U slechts toebehooren....’

De morgen brak in 't slaapsalet
 Der vrome koningsvrouwe.
 Hij bracht steeds licht en leven in
 Het eedle vorstenhuisgezin, -
 Nu bracht hij leed en rouwe.

Want Itisberga lag er krank,
 Misvormd in heel haar wezen.
 De meesters hadden luttel raads:
 ‘Uw dochter, Koning, is melaatsch,
 En zal niet meer genezen.’ -

Ontsteltenis op 't hooge Huis
 En stilte als bij een sterven;
 Ontsteltenis in de landouw,
 Want arme, zwakke en kranke zou
 Voortaan dien engel derven.

Geen feestgeruisch klonk meer op 't slot;
 Pepijn kwijnde onder 't klagen;
 Bertrada, de eedle koningsvrouw
 En teedre moeder, kon den rouw
 Niet langer, scheen het, dragen.

Ontsteltnis in de kluiz'naarshut.
 'Dat zich de Heer ontferme!
 Beproeving loutert, valt ze ook zwaar,'
 Zoo bad de vrome kluizenaar.... -
 En Itisberga, de arme?

Zij - juichte in 't diepste harer ziel;
 Zij had niets meer te vreezen.
 Al stieten haar de menschen uit,
 Zij kon voorgoed nu Jesus' bruid
 En zijne dienstmaagd wezen. -

* * *

Pepijn toefde in de ridderzaal,
 De wachter op den toren.
 De vorst van Spanje werd verwacht.
 Daar stak, zooals het immer placht,
 De torenwacht den horen.

Pepijn toefde in de ridderzaal
 Met al zijn hovelingen.

De Asturiër trad in den kring,
 Toen hem een voorgevoel beving,
 Dat hij niet kon bedwingen:

‘Hoe dus? Wat spelt me, o Frankenvorst,
 De droefheid in uw blikken?
 Heer Carel mis ik aan uw zij....
 Zou hem misschien...? Ach zeg het mij!
 Het denkbeeld doet mij schrikken...’ -

‘Verschoon den vader in zijn smart;
 Vergeef den vorst zijn stroefheid,
 O Koning!... Itisberga... is
 Wel waardig aller derenis,
 En de oorzaak onzer droefheid.

Kom, volg mij...’ Zwijgend traden ze in
 De kamer der melaatsche.
 De vreemde huiverde van schrik;
 Zij zag hem aan met eenen blik,
 Die gansch heur ziel weërkaatste.

Glimlachend zag ze toen naar 't kruis,
 Dat vóór haar stond, en zocht er
 Alleen heur troost en medicijn.
 Toen sprak de Spanjaard: ‘Heer Pepijn,
 Een heilige is uw dochter!’

En diepe weemoed met ontzag
 Daalde in zijn boezem neder.
 Hij reisde heen den eigen dag,
 Kwam in zijn rijk terug en zag
 Nooit Itisberga weder.

* * *

‘Heer Vader! 'k had een schoonen droom,
 Als 'k nimmer had voordezen,’
 Sprak Itisberga tot Pepijn;
 ‘En kan een droom soms waarheid zijn,
 Dan zal ik dra genezen....’

Een flauwe onzekre glimlach gleed
 Om 's konings bleeke lippen;
 Vóór lang had zijn gedrukte ziel,
 Hoe zwaar 't zijn vaderhart ook viel,
 De hoop reeds laten glippen.

‘Heer Vader’, ging de zieke voort,
 Wier oogen stralen schoten;
 ‘Een engel zag ik in den droom,
 Een engel met een gulden stroom
 Van glansen overgoten....’

En de engel sprak tot mij - ik zal
 Zijn woorden nooit vergeten -:
 Zie, uw genezing is gewis,
 Als gij van d' allereersten visch,
 Dien men hier vangt, zult eten.’

Pepijn sprong op. En weldra voer
 Een aantal kloeke mannen,
 Belust op 't loon voor d' eersten buit,
 De Lys op met de visschersschuit
 Om netten uit te spannen.

Zij wierpen 't net, zij haalden 't op;
 Doch telkens bleek het ledig.
 Reeds neeg de zon ten westertrans.
 'Zoo helpe ons God, als niemand thans
 Des Konings wensch bevredig!' -

'Ziet ginds!' riep plotsling een, 'ziet ginds
 Bij 't overhangend loover!' ... -
 'Een mensch!' zoo riepen allen uit,
 'Een lijk!... Is dat dan onze buit?...
 O God! wat komt ons over!' -

'Een visch op 't lijk!' riep de eerste weêr,
 'Wat moet ons hier geschieden?' -
 'God en zijn Heil'gen staan ons bij!
 Dien visch, o mannen, zouden wij
 Den Koning durven bieden?'

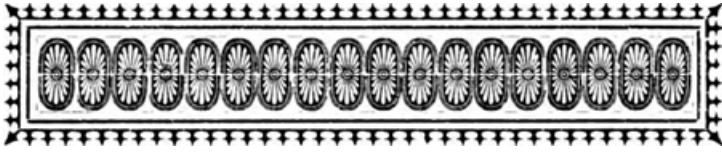
'Neen, nooit!'... 'En toch!'... 'Neen, nooit! hij zou
 Onze Itisberga schaden?' -
 'Toch, mannen, hebben wij 't beloofd!...
 Doch ziet, dat lichaam zonder hoofd?
 Wien kan het ons verraden?'

Die grauwe pij, dat haren kleed,
Hetwelk de moordnaar scheurde...’ -
‘Venantius!... o groote God!...’
Toen roeiden ze ijlings naar het slot
En meldden er 't gebeurde.

En Itisberga, 't hoorend, riep:
‘Zoo moest de Heil'ge sterven?
Brenge hier den visch!... Venantius,
Gij wildet na uw dood mij dus
Genezing nog verwerven?’

Zoo kenne heel de wereld u
Als een door God verkoren!’
En Itisberga at, genas
Van de ongeneesbre ziekte, en was
Veel schooner dan tevoren.

De Boeteling.

Een avondstond vol zonneweelde,
 Een nacht vol pracht en oostersch vuur.
 De kloostertinnen staan te gloeien,
 Waar tinten in elkander vloeien
 Van goud en purper en azuur.

Zacht lisplend wiegen palm en ceder
 Jerusalem in zoete rust.
 Doch mijmrend in de kloostergaarde
 Staat de abt nog, nu den blik ter aarde,
 Dan turend naar de onzichtbre kust.

Het is of ieder blauwig golfje,
 Dat schuimend splijt aan d' oeverkant,
 Hem eenen groet brengt uit de verte;
 Dan volgt zijn blik 't verlangend harte
 Naar Frankrijk, 't lieve vaderland.

Hoor! klonken daar bekende klanken?
 Sprak daar een stem niet zijne taal?

Een geest uit 't land van zijn geboorte?... -
 Een pelgrim trantelde aan de poorte
 En vroeg een vriendelijk onthaal.

‘Treed binnen, pelgrim! Zijt gij Franschman?
 Ja? Zoo vertel van Frankrijk mij!
 Zeg, is mijn landsheer nog in leven,
 Graaf Willem, die mij heeft verdreven
 En 't land omschiep in woestenij?’

Zoo stormde de abt los. En de vreemde
 Gaf antwoord met gedempte stem:
 ‘Die 't vuur ontstak met vuige handen,
 Die God den Heer zelfs aan dorst randen,
 Ach, vader Abt, wel ken ik hem...’

‘O groote God!’ riep de abt verwonderd
 En sloeg ontsteld de handen saâm:
 ‘Ik zou die stemme niet herkennen?...
 Gij zijt... graaf W i l l e m v a n A r d e n n e n !’...
 - ‘Zoo, Vader Abt, was eens mijn naam,

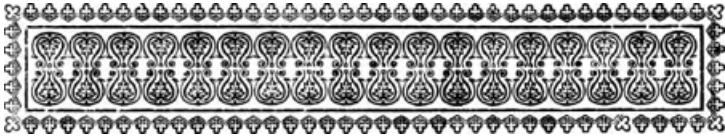
Doch nu niet meer’, sprak dof de pelgrim.
 ‘Leg, broeder, dan uw palster af’,
 Sprak troostend de abt: ‘blijf in ons midden;
 Het onze is 't uw. Hier kunt gij bidden
 En boete doen op 's Heeren graf.’ -

‘Neen, bid voor mij; ik mag niet rusten,
 Want ook de tijd kent geene rust.
 Eens woelde en stormde het hierbinnen;
 De hel, o Abt, moet 'k overwinnen,
 Die mij ontstak in helschen lust.

In vuur en bloed heb ik genoten,
 Tot ik Gods wraakstem heb gehoord...
 Mijn graafschap liet ik aan mijn erven,
 'k Wil strijdend mij Gods Rijk verwerven!' ...
 En rustloos trok hij weder voort.*)

*) *Graaf Willem van Ardennen, een woest krijgsman, die met al wat heilig is spotte, kloosters verwoestte, en een bandeloos leven leidde, werd bekeerd door den H. Bernardus, en stierf den 10n Februari 1165. De H. Kerk viert zijn feestdag den 11n dier maand.*

Alexius.

Lang had hij omgezworven
 Eer hij weêr kwam in 't land;
 Zijn lichaam was vermagerd,
 Zijn aangezicht verbrand.

Hij droeg het kleed der boete
 En at het brood der schand,
 Hem liefderijk geboden
 Door milde christenhand.

Hij had in 't huis der rijken
 Zijn kluis en legersteê,
 En leefde met zich zelven
 En met zijn God in vreê.

Soms was 't Eufemianus
 Zoo wonderlijk te moê
 Als hij zijn gast aanschouwde,
 Doch wist niet wat of hoe.

En dikwijls had de dienstknecht
 Reeds bij zich zelf gegist,
 Als hij den man zag bidden:
 ‘Voorwaar, een heilige is 't!’

't Was jaren reeds geleden
 Sinds hij te Rome kwam,
 Maar niemand, die tot heden
 Zijn naam of stand vernam.

* * *

De Paus vierde in Sint-Pieter
 De Mis aan 't hoogaltaar.
 Daar klonk door de gewelven
 Een stemme wonderbaar:

‘Gaat, gaat den heil'ge zoeken
 Op 's Heeren hoog gebod;
 Want heden zal hij sterven,
 De heil'ge man van God.’

En Paus en Keizer beiden
 En heel de christenschaar
 Vernam de wondre stemme,
 Die sprak van 't hoogaltaar.

En bij Eufemianus
 In 't vorstelijke huis,

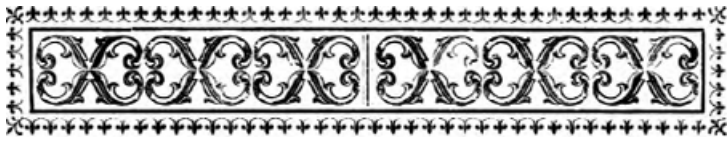
Daar vonden zij den vreemde
Gestorven in zijn kluis.

Er blonk om zijne slapen
Een heldre stralenkrans,
Zooals de Heil'gen dragen,
Van bovenaardschen glans.

Zijn hand omklemde een briefje;
Geteekend was 't aldus:
'Ik ben, Eufemianus,
Uw zoon A l e x i u s .'

Nu heerschte rouw en droefheid
En vreugde tegelijk;
En allen knielden neder
Bij 't welbekende lijk.

De Kerkwijding te Oegstgeest. a.d. 739.

Vóór duizend jaren en nog meer
 Was O e g s t g e e s t in het duin
 Het schoonste plekje van het land,
 Een parel aan het Noordzeestrand,
 Een bloempjen in een tuin.

De grijze bisschop W i l l e b r o r d
 Had er 't Geloof verkond.
 De Oegstgeesters togen aan het werk,
 En bouwden God den Heer een kerk,
 Die 't melden zou in 't rond.

De grijze Bisschop had gezegd
 Met vromen, diepen zin:
 ‘Staan eens de muren en 't gewelf,
 Dan kom ik weêr en wijd ik zelf
 Het nieuwe kerkjen in.’ -

‘Eerwaarde Vader’, waagde een grijs,
 ‘Gij laat ons dus alleen?
 Een jaar is lang en Gij zijt oud;
 Germanje is groot, en woest het woud,
 En gaat Gij daar, daarheen?’

‘Ik zeg u’, sprak de bisschop weêr,
 ‘Dat ik uw kerkje wijd.
 Blijft gij aan God en godsdienst trouw!
 Heer Jesus en de Lieve Vrouw
 Beschermen u en mij!’ -

Toen ging de heil'ge apostel heen
 En trok van oord tot oord,
 Van stam tot stam, van volk tot volk,
 Was overal der Waarheid tolk...
 En - Oegstgeest werkte voort.

Zijn oudste stammen gaf het woud,
 Zijn steenen 't oud kasteel;
 En binnen 't jaar zou 't kerkje er staan,
 Want oud en jong liep af en aan
 En eischte aan 't werk zijn deel.

Doch toen het jaar ten einde was,
 Was 't leed in Oegstgeest groot.
 Verslagenheid heerschte in het rond;
 De treurmaar ging van mond tot mond:
 ‘Heer Willebrord is dood.’

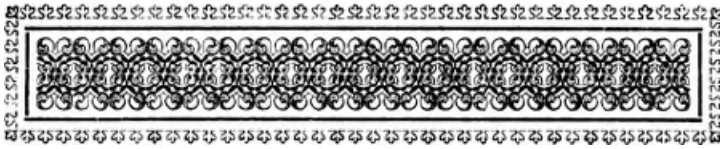
Ontmoedigd zag men 't bouwwerk aan
En wischte een traan uit 't oog.
De vogels zongen in het woud,
Maar in de kerk bleef 't stil en koud;
Geen feestzang steeg omhoog.

Toen sprak de vrome kapelaan:
'Zoo, mannen-broeders, niet!
Buigt needrig in gebed het hoofd!
Wat ons de Bisschop heeft beloofd
In 's Heeren naam, geschiedt!'

En plotsling klonk als englenzang
Uit 't ledig kerkgebouw;
En, schoon geen wolkje dreef aan 't zwerk,
Zeeg op en om de nieuwe kerk
Een zachte regendauw.

Een jubelkreet ging op uit 't volk,
Dat binnendrong om strijd.
Daar teekende een onzichtbre hand
De letters neêr op vloer en wand,
En 't kerkje was gewijd.

Sinte-Clara.

De stormklok luidde door de stad;
 Verschrikking heerschte alom.
 Daarbuiten klonk het moordgetier
 Van Sarraceen en soldenier
 Van Freërik's legerdrom.*)

En doodschrik heerschte in het konvent
 Van Sinte-Damiaan,
 Dat buiten poort en veste lag;
 Want 't buitziek rot, dat niets ontzag,
 Rukte op het klooster aan.

De zusters knielden in een kring
 Voor 't Heilig Sacrament;
 Heur snikken klonk door de kapel.
 En doodlijk ziek lag in haar cel
 De abdisse van 't konvent.

*) *Keizer Frederik II van Duitschland, in wiens leger vele Muzelmannen dienden, verwoestte Italië en belegerde Assisië. waar de H. Clara abdis was van het klooster van S. Damianus.*

‘Mijn kindren, bidt,’ had zij gezegd,
 ‘De Heer verlaat ons niet.
 Ons leven is in zijne hand.
 Hij maakt des vijands hoop te schand.
 Zijn heil'ge Wil geschiedt.’ -

‘Weg met dat heilig paapsch gespuis!’
 Zoo galmde 't buiten steeds.
 Het was een kreet van bloed en vuur....
 De stormram beukte d'ouden muur
 En 't bolwerk wankte reeds.

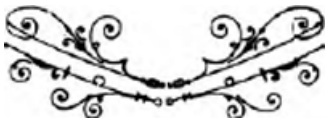
Het vloeken van den Sarraceen
 Drong door tot het altaar.
 Daar was het stil. Doch siddering
 Met killen angst des doods beving
 De vrome zusterschaar.

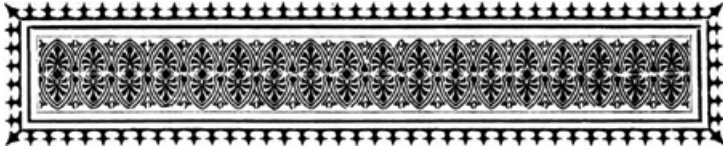
Toen sprak de abdisse: ‘Kindren, leidt
 Ook mij in 't hooge koor;
 Bij God is 't veilig, en zijn kracht
 Is sterker dan des vijands macht,
 Maar - gaat met bidden door.’

Sint C l a r a nam van 't hoogaltaar
 Het Heilig Sacrament:
 ‘O Jesus, die ons lijden ziet,’
 Zoo bad ze, ‘Jesus, duld het niet,
 Dat hunne hand U schendt!’

Zij droeg haar God aan 't brandend hart;
En heel de zusterstoet
Schreed biddend met de abdisse voort
Tot in de wrakke kloosterpoort
Den vijand tegemoet.

Er krieschte een wraakschreeuw, rauw en heesch,
Die snerpte door de lucht....
En toen.... Ontzet en bleek en stom
Stond sidderend de legerdrom,
En deinsde en - - nam de vlucht.

Het H. Sacrament te Meersen.

De brandklok klepte over 't dorp
 Met klagend angstgeluid;
 De dorpers liepen opgeschrikt
 En schuur èn woning uit.

Zij gisten niet, zij vroegen niet,
 Doch lieten huis en werk;
 Reeds sloeg de vuur- en rookkolom
 Hoog uit het dak der kerk.

De vlamme kronkelde om den nok
 En balken stortten saâm;
 Een rosse gloed brak knettrend uit
 Door deur- en vensterraam.

En handenwringend stond het volk
 Naar 't schriktooneel te zien.
 Zij wilden wel maar konden niet
 Een hand ter redding biên.

‘Wie redt het Heilig Sacrament?...’
Riep de oude dorpspastoor;
‘Ik kan niet meer... Genade, o God!...
Wie breekt die vlammen door?’

En biddend zonk hij op de kniën,
En 't gansche volk met hem:
‘O! redt het Heilig Sacrament!’
Riep hij met zwakke stem.

Hij riep het beurtelings en bad... -
Wat wijkt het volk uiteen?
Daar komt een jongling aangesneld
Met overhaaste schreên.

Hij was op 't veld met paard en ploeg
En zag den vlammengloed,
En was toen ijlings naar het dorp
Ter hulpe heengespoed.

Hij hoorde 't roepen van de schaar,
Haar bidden en geweën,
Drong door den muur van vuur en rook
Naarbinnen en... verdween.

‘O God! sta hem genadig bij!’
Eén kreet was 't, één gebed.
Wat duurden de oogenblikken lang!...
Opeens: ‘Goddank! gered!’

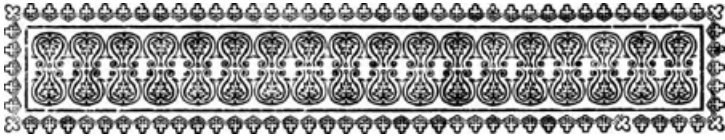
Zoo klonk 't... Daar kwam de jongeling
Met kalme schreden weêr,
Het Allerheiligste in de hand,
En knielde eerbiedig neêr.

In 't oog des grijzen dorpspastoors
Weêrblonk een dankbre traan.
'Neen, vader, de eer is niet aan mij;
Ik heb mijn plicht gedaan;

De vlammen weken voor mij uit,
En Englen hielden wacht.' -
Toen spoedde hij weêr naar het veld;
Zijn dagtaak moest volbracht.

Doch toen hij weêr ter plaatse kwam,
In 't harte vergenoegd,
Was door een wondre onzichtbre hand
Gansch de akker omgeploegd.

Eenzame Boete.

Hoog steigerende rotsgevaarten
 Omsloten in een breeden kring
 Van ongenaakbre torentransen
 Een heerlijk dal in de P r o v e n c e
 Als met een dubblen ijzren ring.

Als waren zij uit brons gegoten,
 Zoo staken zij den grauwen kop,
 Wen 't gouden zonlicht hen omstraalde
 En langs hun grauwe zijden dwaalde,
 Uit 't schoone dal ten hemel op.

Soms brak een treurig lied de stilte,
 Als 't morgen werd of de avond viel.
 Het was een lied van rouwe en boete
 - Een ochtendbede, een avondgroete -
 Dat opsteeg uit een droeve ziel.

En als de nacht met valse sluiers
 Der bergen heupen had omgord,

Sneed soms een kreet door 't duister henen:
 ‘Om mijne zonden te beweenen,
 Is gansch mijn leven, Heer, te kort!’

Dan werd het stil en somber buiten;
 Maar in de naakte rotspelonk
 Steeg van de schaamle legerstede
 Nog lang een fluisterende bede
 Tot 't moede hoofd ter ruste zonk.

En slapend strekte zij nog de armen
 Als een die smeekt om lijfsgeên,
 En kromde de afgematte leden....
 Haar droomde van het lang verleden
 En... van het Kruis op Golgotha....

Dan schrok ze van ontsteltnis wakker,
 En kreet ze: ‘Zie, o Heer, ik lesch
 Mijn dorst naar U met boetetranen!
 Laat ze den weg tot U mij banen!
 Vergeving voor de zondares!’ -

Zoo leed *M a r i a M a g d a l e n a*, *)
 En boette hare zondenschuld
 Ver buiten het gewoel der menschen.
 Dat was de laatste harer wenschen,
 En God heeft haar dien wensch vervuld.

*) *Volgens een provençaalsche overlevering zou Maria Magdalena met hare zuster en Lazarus, na Jesus' Hemelvaart, door de Joden verdreven te Marseille aangeland zijn.*

De Arme van den Wartburg.

‘Kom, arme man; de grond is koud,
 En gij zijt hongrig, moede en oud;
 Sta op; ga met mij mede!
 De wind snijdt fel, en gij zijt krank;
 Daarbinnen wacht u spijs en drank
 En zachte legerstede...?’

Zoo sprak met liefderijken zin
 E l i s a b e t h de Landgravin,
 En knielde bij den arme,
 En drong opnieuw aan: ‘t Weer is guur;
 Kom, vriend, opdat een knappend vuur
 U 't bibbrend lijf verwarme!’

Hij nokte, en hief zich, 't vochtig oog
 Vol sprakeloozen dank, omhoog,
 Doch zakte krachtloos neder.
 Toen trad de jonge Landgravin
 Met vluggen tred de slotpoort in
 En kwam met hulp dra weder.

Men droeg den arme in 't slaapsalet,
 En leî hem op het graaflijk bed
 Op last der eedle vrouwe.
 Zij zelve waakte er onverpoosd,
 En bracht er spijs en dank en troost
 Met christenliefde en -trouwe.

Daar voer de sluipende achterdocht,
 Die boosheid in het weldoen zocht,
 Den goeden Landgraaf tegen:
 ‘Heer Graaf! 't is schande en God geklaagd,
 Een beedlaar, die elk van zich jaagt,
 Zoo teeder te verplegen!..’

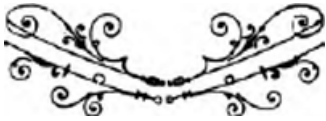
En hij: ‘O zoete zuster mijn!
 Men klaagt u aan.... Maar 't kan niet zijn!
 Tracht slechts den schijn te ontvlieën.’
 Toen trad hij voor in 't slaapsalet,
 En beiden naderden het bed,
 En.... zonken op de knieën.

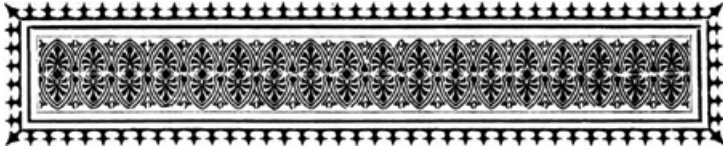
Een wonderbare hemelglans
 Blonk van des armen leger thans
 Hun schier verblindend tegen.
 Zij sloegen de oogen op en neêr: -
 Daar was geen arme beedlaar meer
 Op 't graaflijk bed gelegen.

Doch onder 't gulden troongewelf
 Lag schitterend de Heiland zelf,

Als arme erheen gedragen;
Zijn glans verlichtte 't slaapsaet;
Zijn blik rustte op Elisabeth
Met innig welbehagen....

Toen stond de Landgraaf op; hij lei
Haar hand in zijne hand, en zei:
'Dat Jesus mij beveilige!
Vergeef mij, liefste zuster-mijn,
Dat 'k acht sloeg op den ijdlen schijn!
O Vrouw, gij zijt een heilige!'

St. Gerlacus.

Hij was zoo lange jaren
 Dezelfde pelgrimsbaan
 Naar de oude Bisschopsveste
 Door wind en weêr gegaan.
 Hij had zoovele malen
 Aan d'overkant der Maas
 Geknield, gezucht, gebeden
 Op 't graf van Sint Servaas.

Hoe vaak had daar de vreugde
 Zijn dankbre ziel vervuld,
 Wanneer hij troost kwam zoeken,
 Volharding en geduld!...
 En nu... daar lag G e r l a c u s ,
 Alleen en zonder hulp
 Op 't strooien boete-leger
 In de arme kluiiz'naarsstulp.

En nu... daar lag Gerlacus;
 Geen priester aan zijn zij;

Hij voelde 't lichaam kwijnen
En 't stervensuur nabij.
Een blik vol weemoed wierp hij,
Een langen blik naar 't West;
Daar zocht het oog der ziele
De aloude Bisschopsvest.

‘Mijn Heilige! ach,’ zoo bad hij,
‘Verkrijg mij één genâ:
De laatste Sacramenten
Voordat ik sterven ga!’
Hij had de beê gesproken....
O Hemel! wie daar staat?
Een grijsaard trad er binnen
In schittrend plechtgewaad.

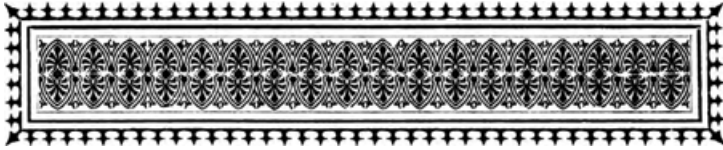
Zijn hand droeg 't Brood des Levens,
Zijn borst een bisschopskruis,
En meer dan zonneglansen
Verlichtten de arme kluis.
‘Ik ben het,’ sprak hij troostend,
‘Ik ben uw Sint Servaas,
Beschermer dezer streken,
Apostel eens der Maas....’

En 't Brood des Levens daalde
Den stervende in het hart.
‘Heb dank, o Heere!’ sprak hij,
‘Voor 't heil dat mij gewerd!’

Hoe schitterden zijn oogen!
Wat blonk zijn wezen thans
Als droeg zijn grijzen schedel
Een kroon van zonneglans.

‘Kom, trouwe knecht! kom mede!
Uw loon is ginds bereid,’
Sprak toen de heil'ge Bisschop,
‘In 't Rijk der eeuwigheid.’
Gerlacus' blik weërkaatste
Een hemel van genot.
Toen sloot hij zachtjes de oogen;
Zijn ziele was bij God.

Vast Geloof.

Geen woord, geen klank. Slechts starende oogen,
 Geheven handen, smeekgebaar....
 Zoo lag geknield en diep gebogen
 De bonte hovelingenschaar,
 In 't diepste van de ziel bewogen
 Door 't wonder op het hoogaltaar.

Geen woord, geen klank, geen ademhalen.... -
 Een zonneglans als hemelschijn
 Scheen over 't outer neêr te dalen,
 En boog en pijler, beeld en lijn
 Versmolten in die wondre stralen
 Als achter eene lichtgordijn.

Daar stond de priester. Hoog geheven
 Hield hij de heilige Offerand.
 Is 't wonder, dat de handen beven
 Van 's Heeren knecht en afgezant:
 Geen Hostie - neen! het Brood kreeg leven:
 Een K i n d j e draagt hij in de hand;

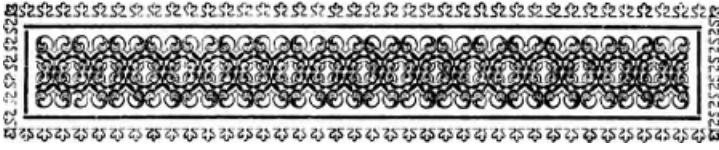
Een Kindje, als eens ons werd geboren
 In 't Stalleke van Bethlehem,
 Van wien de zang der Englenkoren
 Met wonderzoete hemelstem
 Aan herder en aan vorst deed hooren:
 'Geloof, aanbidt en lofzingt Hem!'....

En toen men straks in 's vorsten woning
 Van het gebeurde wonder sprak,
 Zei Lodewijk^{*)}, de heilge koning:
 'O! dat dit wonder u ontstak
 In liefde Gods en eerbetooning,
 Want uw Geloof is nog zoo zwak!

God wilde, dat het *u* geviële,
 Dat schijn u nooit de waarheid roov'! -
 Als *ik* vóór 't outer nederkniele,
 Voor de aarde en al het aardsche doof,
 Dan zie ik steeds voor 't oog der ziele
 Den God, in wien ik vast geloof.'

*) *Het wonder gebeurde aan 't hof van den heiligen Lodewijk IX, koning van Frankrijk.*

Hoogere Wijsheid.

De zon penseelde een regenboog
 Op marmerzuil en wand,
 En gleed als gloeiend goud voorbij
 't Ivoor der afgodsbeeldenrij,
 Die prijkte aan iedren kant.

Maximius zat op zijn troon
 In fellen zielestrijd.
 Zijn oog zag beurtlings heet en koud.
 Zijn keizerskroon was zwaar van goud,
 Zijn hart van woede en spijt.

't Was gistren offerdag geweest,
 Een feest voor 't gansche land.
 De Keizer zelf was offeraar,
 En bracht den goden aan 't altaar
 Hun bloedige offerand.

Een maagd had bij 't altaar gestaan,
 Doch nam geen deel aan 't feest;
 En na den dienst en de gebeên

Was zij den Keizer na getreên
Vol moed en onbedeesd.

Zij had gesproken: 'Caesar, hoor
Wat ik u zeggen zal!
Daar is één God slechts, Keizer, één!
Uw macht ontleent ge aan Hem alleen,
Den Schepper van 't heelal!' -

Maximius zat op zijn troon,
En om hem heen een krans
Van vijftig Wijzen uit de stad....
Doch haar, die vóór zijn zetel trad,
Bestraalde hooger glans.

't Was C a t h a r i n a , de eedle maagd,
Nu strijdster en heldin;
Zij stelde zich voor Christus' leer
Ook tegen vijftig in de weer,
En trad het strijdperk in.

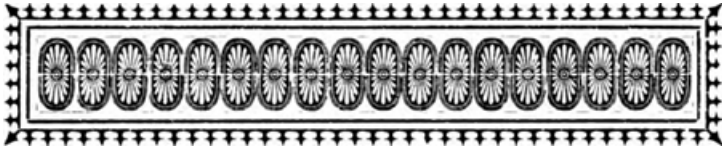
De heidnen pleitten en de maagd
Om beurten keer op keer.
Gedachten vlogen af en aan,
Elkander kruisend op heur baan
Als bliksems heen en weêr.

In 't einde zweeg de heidenschaar,
En Catharine alleen

Sprak als Verwinster in den strijd:
‘Erkent dat ge overwonnen zijt!
Mijn God is God alleen!’

‘t Is vloek en leugen!’ kreesch de vorst,
‘Vermeetle, u wacht de dood...!’ -
Doch vijftig riepen eensgezind:
‘O God der Christnen, Gij verwint!
En Gij alleen zijt groot!’ -

S. Amelberga.

Zij zaten fluisterend tezamen
 In de eenzaam stille ridderzaal.
 Geen krijgstrokee uit vreemde landen
 Versierde de vergulde wanden,
 Geen vaandeltros of wapenpraal.

Het kaarslicht wierp onzekre stralen
 Op 't zilveren kruisbeeld aan den muur
 En op het viertal, dat bewogen
 Maar met een hoogren glans in de oogen
 Er samenzat in 't avonduur.

Het was een moeder met haar kinderen,
 't Was A m e l b e r g a met heur kroost.
 Zij sprak van God en Zijne grootheid,
 En van de wereld en haar snoodheid,
 Van aardsche smart en hemelroost.

'En morgen, kindren, ga ik henen,
 En morgen zeg ik u vaarwel.
 Prent u mijn afscheidswoord in 't harte:

Ten Hemel leidt de weg der smarte,
 Het rozenpad voert naar de hel....

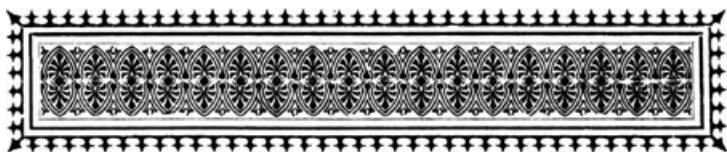
Beloof mij voor geheel uw leven
 Aan God en zijne Moeder trouw!
 Zoekt steeds naar 't eenig ware goede!
 Ik stel u onder 's Heeren hoede
 En die der zoete Lieve Vrouw...?

Toen zank G u d u l a en R e n e l l a
 Naast A m e l b e r t u s op de knie:
 'Gij, moeder, wijdde aan God ons leven, -
 Wij hebben Hem ons hart gegeven...
 O! dat zijn Wil aan ons geschiê!' -

Vrouwe Amelberga sleet haar leven
 In boetekleed en schaamle cel
 Als Godgewijde kloostervrouwe.
 Haar kindren bleven 't woord getrouwe,
 Dat zij eens spraken bij 't vaarwel.

O Moeder, heilig met uw kindren!
 Uw woord, uw voorbeeld was hun leer.
 Drie heiligen schonkt gij het leven;
 Gij hebt ze Gode weêrgegeven.
 Nu zijn ze uw kroon bij God den Heer. *)

*) *De H. Amelberga, wier relikwieën in de prachtige kerk te Susteren worden vereerd, stierf in de laatste helft der 7^e eeuw. Hare drie kinderen zijn, evenals de moeder, onder 't getal der Heiligen opgenomen.*

Scholastica.

‘Broeder, mijn broeder, ach laat uwe zuster
 - Hoor hoe ze u smeekt - dezen nacht niet alleen!
 ‘Spoedig, te spoedig zijn de uren verstreken;
 Laat ons den nacht door van 't Hemelrijk spreken;
 Jesus, Hij weet... Broeder, ga toch niet heen!’

‘Zuster, mijn zuster; de regel des kloosters
 Roept mij terug in de needrige cel.’ -
 ‘Broeder, ik smeek u om wille des Heeren...’ -
 ‘Z i j n Wil wil ik in mijn regeltucht eeren:
 Zuster, het moet; u zij vrede, vaarwel!’ -

Zwijgend maar de oogen vol bittere tranen
 Vouwt zij de handen en bidt tot den Heer.
 Ach! o zoo graag zou zij God blijven loven,
 Eindeloos spreken van 't heil van hierboven!...
 Zie, Heer, goedgunstig op 't maagdelijn neêr!

Eensslags, o wonder! daar rommelt de donder;
 Bliksem op bliksem doorflickert het zwerk;

Stroomend en gutschend ontlast zich de regen,
 En... houdt den abt in zijn voornemen tegen...
 'Heer!' dankt S c h o l a s t i c a , 'dat is uw werk.'

En Benedictus, tot blijven gedwongen,
 Staart in bewondring en weemoed haar aan:
 'Zuster, gij maakt mij tot wetsovertreder,'
 Lispelt hij zacht, half verwijtend, half teeder;
 'Zuster, mijn zuster, wat hebt gij gedaan!'

'Broeder, mijn Bruïgom verhoorde de bede,
 Die gij versmaadde, en weerhield u bij mij;
 Laat ons vereend zijn barmhartigheid loven!
 Spreek mij van Hem en zijn Hemel daarboven!
 Wie weet, hoe spoedig ik sta aan zijn zij!...'

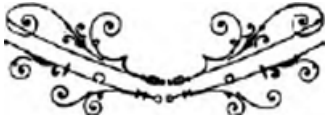
Lang was de nacht, maar te kort voor hen beiden;
 't Was of hun harten, tot één hart vereend,
 Liefde en geluk in elkaar overgoten
 En het geluk van den Hemel genoten,
 Als soms de Heer aan de zijnen verleent.

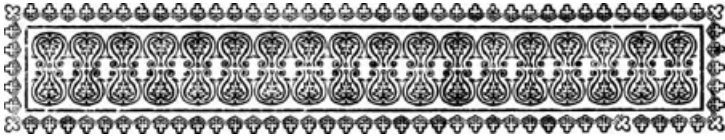
Want, o zij spraken zoo innig, zoo vurig...
 't Betere Leven - den Hemel omhoog -
 Engelenkoren en Heiligenscharen -
 God-zelf, wiens schoonheid ze eens zouden aanstaren -
 't Was of dat al zich ontsloot voor hun oog.

Lang was de nacht, maar te kort voor hen beiden.
 Doch toen de dag aan de kimme verscheen,

Reeds toen de dageraad grauwde in het Oosten,
Moest zich Scholastica 't afscheid getroosten,
Toog Benedictus weêr kloosterwaarts heen.

Driemaal nadien was de zon opgestegen,
Toen Benedictus in de eenzame cel
Plots werd omstraald door een lichtend gewemel:
Scholastica's ziel was 't, die opvloog ten Hemel;
Zij bracht haren broeder het laatste vaarwel.

De Heilige Eik.

De zon dook naar het Westen,
 Doch liet als afscheidsgroet
 Een laatsten bundel stralen
 Langs heide en akker dwalen
 Met zachten, paarschen gloed.

Zij tintelde in elk golfje
 Der heldre Beers, en liet
 Temet heur glansen gloren
 Om O i r s c h o t 's tempeltoren,
 Die blonk in het verschiet.

De zon dook in het Westen,
 En rust daalde overal
 Op 't grauwend landschap neder.
 De herders dreven weder
 Hun kudde naar den stal.

Zij dreven stil en peinzend
 Hun kudden langs den vliet... -

‘Ziet ginds, wat vreemde glansen
Daar boven 't water dansen!...
Mijn makkers, ziet gij 't niet?’

Zoo riep een oude herder
En hield zijn kudde staan.
En de andren kwamen nader
En staarden alegader
Het wondre schouwspel aan.

‘O Heil'ge Maagd Marye!’
Sprak, heimlijk vreezend, een:
‘Het wordt al licht en lichter
Het komt al dicht en dicht
Stroomopwaarts naar ons heen...’

‘Bij God en zijne Moeder,
Geen vreeze! Hoe 't ook zij,
Wat of ons deren zoude?’...
Sprak handenvouwend de oude,
‘Blijft hier en wacht met mij.’

Zoo deden zij, maar baden
Een angstig Wees-gegroet.
Zij zagen 't water stroomen,
Maar ook het naderkomen
Van den gevreesden gloed.

‘Help God!’ riep de oude weder,
‘Wat daar de glansen deelt?
Ik zie 't... ziet gij 't? daaronder
In 't oeverriet!... o Wonder!
Een Lieve-Vrouwe-beeld!’

Zij traden schuchter nader
En sloegen vroom een kruis.
Doch de oude nam het beeldje
En droeg 't als een juweeltje
Vol vreugde meê naar huis.

De vreugd was op de hoeve
Dien avond onverdeeld;
De huisgenooten kwamen
En drongen vragend samen
Om 't Lieve-Vrouwe-beeld.

De vreugd werd, onder 't spreken
Des herders, dubbel groot.
't Moest zijn wat hij beweerde.
Men knielde en men vereerde
De wondre huisgenoot.

En niet dan na een hartlijk
En vurig Wees-gegroet
Werd met angstvallig zorgen
Den heil'gen schat geborgen
En voor den nacht behoed.

Helaas! den andren morgen
- Waar men ook zoeken mocht -
Was 't gissen, klagen, weenen:
Het beeldje was verdwenen
En werd vergeefs gezocht.

En traag dreef de oude herder
Zijn kudde weêr ter heî;
De vooglen mochten zingen,
Zijn Fylax om hem springen
Met vriendelijk gevele; -

En heî en weî mocht geuren
In malschen overvloed,
Hoe lief de zon ook straalde, -
Hij merkte 't niet; hem daalde
Steeds droefheid in 't gemoed.

En onder 't eikeloover
Met zijn gedachte alleen
Zet hij zich peinzend neder,
En droomt er zoet en teeder
Van 't beeldje, dat verdween.

Dan slaat hij 't oog naar boven...
'O Hemel! wat is dat?
Het beeldje! en ongeschonden!
Gevonden!... Weêrgevonden!
Mijn dubbeldierbre schat!'...

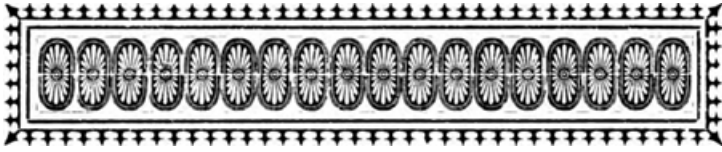
Zoo jubelt de oude herder.
Daarboven - hoe 't er kwam? -
Staat 't beeldje, prijkend onder
Het groene loof, o wonder!
En tegen d' eikestam!

Weêr was er groote vreugde,
Maar ook weêr groote smart;
Uit huis was 't weêr verzwonden,
Maar telkens weêr gevonden
Waar 't meêgenomen werd.

Nu bouwden ze een kapelken
Rondom den eikeboom.
Het beeldje pronkte in 't midden
En noodigde uit tot bidden
De pelgrims, trouw en vroom.

Thans is ook de eik verdwenen -
't Kapelke blijft beroemd,
En wordt door Oirschot's vromen,
Die trouw er bidden komen,
De Heilige Eik genoemd.

De groene Weg.

‘Hoe? strekt mijn groenend akkerveld
 Tot pad voor uwe schreden?
 Moet dan, als hoefde 't niet geteld,
 Mijn graan door u vertreden?’

Wijk uit! Ik zeg u, wijk terstond! -
 Ik w i l dat niet gedoogen!
 En - kom op mijnen akkergrond
 Mij nimmer onder de oogen!’

Zoo sprak boer Krelis, rood van toorn,
 Tot W i l l e b r o r d , den vrome;
 ‘Aan u de schuld als zooveel koor
 Niet tot zijn waarde kome!’ ...

* * *

Van Susteren naar Aldeneyck
 Ging Willebrord ter beëvaart; -
 Van 't veld kwam Krelis Vanderweyck
 En dreef zijn ossen steêwaart.

‘Behoede u God!’ sprak Willebrord,
 ‘Schoon ik uw werk niet hinder’. -
 ‘Om 't even!’ antwoordt Krelis kort,
 ‘Zoek gij uw weg daarginder!’

Doch Willebrord vond weg noch spoor
 En plaste door het water;
 En Krelis lachte vloekend door
 Met ijselijk geschater.

* * *

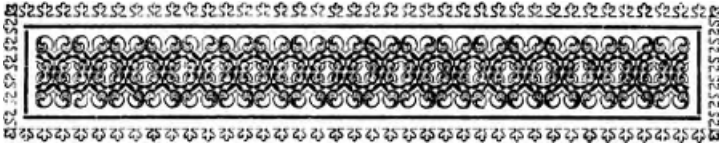
De zomerzon stond op het hoogst
 En rijpte 't gouden koren.
 Doch toen de tijd kwam van den oogst,
 Vond Krelis dorre voren.

En waar de Heil'ge was gegaan,
 Daar stonden nu geen plassen;
 Daar lag een effen vruchtbre baan
 Met welig groen bewassen.

En sedert dorde 't gras er nooit;
 En nu nog kent elk kind er
 Het pad met levend groen getooid
 In zomer en in winter.

En thans nog wordt het groene pad
 Door ieder ingezetten,
 Ter eer van wie het 't eerst betrad,
 De Wilbrordsweg geheeten.

Een Zouaaf.

Het alarmsein was gegeven
 En het klonk door de Eeuw'ge Stad.
 Ach! hoe bloedde 't hart der braven,
 't Heldenhart ook der zouaven,
 Dat om dood of zege bad!

'Neen, geen nutloos bloedvergieten!
 - Pius' woord klonk als een klacht -
 'Biedt een wijle weêrstand, kindren!
 Zal uw moed ook niet vermindren,
 Wijkt en bukt voor de overmacht!

Toont nog eenmaal mij uw trouwe,
 Vaak bezegeld door uw bloed!'
 En hij zegende hen allen,
 En zij snelden naar de wallen,
 Heldenschaar met martlaarsmoed.

Bij de P o r t a P i a stormden
De Piemonteezen aan.
En het klonk door Rome's straten:
'Op! de Paus heeft toegelaten,
Eens den vijand nog te staan!'

En het daverde in de luchten
Als een verre zegekreet:
'E v v i v a i l P a p a , Broeders!
Voort! wij zijn des Pausen hoeders,
En, zoo 't moet, ten dood gereed!'

Aan de P o r t a P i a klonk het
Krijgsgeschreeuw en vuurgeknal;
Dáárheen stormden de zouaven.
Wie er blijk van krijgsmoed gaven?
Allen; maar toch één vooral.

Hij was op de bres gesprongen,
En hij stond er in 't geweer,
Ladend, mikkend, vurend, doodend...
'Kom, berg 't lijf!' zoo riep men noodend,
Korte weêrstand is 't, niets meer!'

'Laat mij, laat mij, kameraden!...
Ziet ze vallen! 'k Wijk geen schreê!
Neen, ik geef den Paus niet over
Aan zijn vijand, aan zijn roover!
E v v i v a i l P a p a - R è !'

De eene kogel na den andren
Ging zijn weg en trof zijn doel.
En hij stond er onverdroten,
Schoon de kogels om hem floten,
Als een held in 't stormgewoel.

Eensklaps... ziet, hij wankt: een kogel
Heeft het voorhoofd hem doorboord.
Stervend roept hij ter victorie:
'Leve Pius! God de glorie!'
Is zijn laatste en afscheidswoord.

